

سازمان جهاد کشاورزی استان زنجان

اداره کل دامپزشکی استان زنجان

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

بیماری تب مالت (بروسلوز)

تدوین: دکتر احد جوادی

مقدمه

تب مالت یک بیماری باکتریایی واگیردار بین انسان و حیوان است که از حیوان به انسان منتقل می شود. این بیماری از سالیان پیش به صورت بومی در ایران وجود داشته و همه ساله موجب ابتلاء تعداد زیادی از انسانها و متعاقب آن ناتوانی افراد می گردد، همچنین صدمات اقتصادی زیادی را در اثر سقط جنین، کاهش وزن، کاهش تولید شیر، نازایی، کاهش باروری، منع فروش و کشتار اجباری دام ها (در صورت تشخیص) و... به دامدار تحمیل می نماید. لازم به ذکر است مهمترین علامت بیماری در دام ها سقط جنین بوده و در انسان همراه با سردرد، تب و لرز، درد عضلانی و استخوانی شدید و درد مفاصل می باشد.

مخازن:

مخازن اصلی بیماری پستاندارانی نظیر گاو، گوسفند، بز و... می باشند. بیماری از طریق دستگاه گوارش، دستگاه تنفس، خراش های پوستی، ملتحمه چشم و... به انسان منتقل می شود.

راه های انتقال بروسلوز

- بیماری از طریق دستگاه گوارش، دستگاه تنفس، خراش های پوستی، چشم و... به انسان منتقل می شود.
- تغذیه با شیر خام آلوده یا سبزیجات آلوده.
- مصرف لبنیات خام، نظیر پنیر و خامه روستایی و بستنی غیر پاستوریزه
- خوردن دنبان آلوده.
- تماس مستقیم با نوزادان تازه متولد شده حیوانات (گوساله، بزغاله، بره).
- تماس مستقیم با بافت های حیوانی آلوده، نظیر مئانه، دنبان، رحم و جفت حیوانات ذبح شده به خصوص ترشحات رحمی، جفت و جنین سقط شده دام های آلوده.
- از طریق ذرات معلق در هوای آغل و اصطبل (گرد و غبار).
- به هنگام بازی کودکان با وسایل کشاورزی و دامداری از طریق پوست آسیب دیده.

- از طریق پاها و دست های ترک خورده مخصوصا در کارگران و زنانی که برای شیر دوشی یا کمک به حیوان در حال زایش یا سقط بدون دستکش اقدام می کنند.

مدت زمان بقای میکروب:

- بقای بروسلوز در فرآورده های غذایی بستگی به نوع ماده غذایی، میزان رطوبت، حرارت، مدت زمان نگهداری فرآورده و... دارد.
- در شیر با حرارت صفر درجه سانتی گراد تا ۱۸ ماه
- در شیر با حرارت ۳۸ درجه سانتی گراد کمتر از ۹ ساعت
- در خامه با حرارت ۴ درجه سانتی گراد تا ۶ هفته
- در بستنی با حرارت صفر درجه سانتی گراد تا ۳۰ روز
- در کره با حرارت ۸ درجه سانتی گراد تا ۱۴۲ روز
- در انواع پنیر نمک زده ۷۵ تا ۱۰۰ روز
- در درجات دمای پایین، بروسلوز قادر است برای مدت تا ۱۰ هفته در خاک و تا ۲/۵ سال در کود مایع دوام یابد.
- در لاشه های منجمد، میکروب تا چند سال زنده است.
- در خاک معمولی ۴۰ روز
- در کود آبکی تابستان ۱۰۰ روز
- در کود آبکی زمستان ۱۷۰ روز
- در مدفوع گاو هوای سرد ۱۲۰ روز
- در جنین سقط شده دمای معمولی ۷۵ روز
- در پشم با دمای معمولی ۱۰۰ روز
- در ترشحات رحمی با دمای معمولی ۲۰۰ روز

برای جلوگیری از ابتلا به تب مالت رعایت نکات زیر ضروری است:

- شستن مداوم دست ها با آب ولرم و صابون بعد از تماس با حیوانات
- در صورت عدم دسترسی به شیر پاستوریزه قبل از مصرف آنرا حد اقل به مدت ۵ دقیقه جوشانده و در حین جوشاندن مرتب به هم بزنید تا تمام شیر حرارت لازم را ببیند.
- از مصرف خامه و بستنی غیر پاستوریزه و پنیر تازه خودداری نمایید.

- پنیر تازه را قبل از مصرف به مدت ۳ ماه در آب نمک ۱۰ درصد قرار دهید تا در صورت آلودگی میکروب بیماری از بین برود.
- قبل از دوشیدن شیر از دام حتما سرپرستانک دام را با آب و صابون به خوبی بشوئید و از دستکش استفاده نمایید.
- ظروف مخصوص شیر دوشی را قبل از استفاده با دقت کامل شستشو دهید.
- شیر دامی را که اخیراً سقط جنین داشته مصرف نکنید.
- از تماس مستقیم با بافتهای آلوده حیوان خودداری نمائید. (بویژه ترشحات دستگاه ادراری، تناسلی و دهان).
- جنین سقط شده و ترشحات رحمی یکی از منابع مهم آلودگی تب مالت می باشند.
- دام تلف شده، سقط شده و ترشحات رحمی دامهای آلوده را سوزانده یا به مقدار کافی بر روی آنها مواد ضد عفونی کننده (آهک) ریخته به طور بهداشتی و در عمق ۱/۵ متری دفن نمائید. در صورت لزوم تماس با ترشحات رحمی و دام تلف شده یا دامهای در حال زایمان یا سقط حتماً از دستکش و ماسک استفاده کنید.
- از کشتار پراکنده دامها در فضای باز بایستی پرهیز نمود.
- دامها باید بر علیه این بیماری واکسینه شوند تا از ابتلاء آنها و سرایت بیماری به انسانها جلوگیری شود.
- در موقع نظافت اصطبل یا طویله، دهان و بینی را با پارچه تمیزی بپوشانید.
- برای شناسایی حیوانات بیمار یا مشکوک با مامورین دامپزشکی همکاری مناسب را داشته باشید.
- از نگهداری دام آلوده در گله خودداری نموده و جهت حذف آن با نظر دامپزشکی اقدام نمائید.
- از خوردن دنبان و جگر خام خودداری نمایید.
- اطفال و خانمها به حیوانات در حال سقط نزدیک نشوند.
- دامهای ماده سقط کرده و حتی زایمان کرده از سایر دامها بطور جداگانه نگهداری شوند.

- گوشت تازه دام حد اقل ۲۴ ساعت (و کبده و کلیه حداقل ۷۲ ساعت) در یخچال نگهداری شده و سپس مصرف شود.
- از لباس کار، چکمه، دستکش و ماسک در محل کار با حیوانات استفاده ننمایید.
- دام مبتلا به تب مالت باید زیر نظر دامپزشکی کشتار شود. تا محیط، انسان و سایر دامهای شما را آلوده ننماید.
- محل نگهداری دام باید قابلیت شستشو و ضد عفونی داشته و دارای سیستم فاضلاب برای تخلیه شیرابه کود دامی داشته باشد.

توجه

-در صورت بروز سقط جنین خصوصاً در اواخر دوره آبستنی و یا وجود بیماری بروسلوز در هر یک از افراد خانواده مراتب را به اطلاع شبکه بهداشت و دامپزشکی محل اقامت خود برسانید.

شماره های تماس شبکه های دامپزشکی استان زنجان :

۷۲۷۰۳۷۰	شبکه دامپزشکی شهرستان زنجان :
۵۲۲۳۳۴۲	شبکه دامپزشکی شهرستان ابهر :
۴۲۲۲۰۴۷	شبکه دامپزشکی شهرستان خدابنده :
۵۵۲۹۰۹۱	شبکه دامپزشکی شهرستان خرمدره :
۳۲۲۲۴۳۷	شبکه دامپزشکی شهرستان ماهنشان :
۲۸۲۴۴۰۹	شبکه دامپزشکی شهرستان طارم :
۳۷۲۲۳۰۷	شبکه دامپزشکی شهرستان ایجرود :